

név:..... Neptun kód:.....

Gyakorlatvezető, gyakorlat időpontja:.....

Matematika A4, Valószínűesszámítás, zh. 2. 2016. április 19.

Munkaidő: 50 perc. Az 1-4. feladatok 5-5 pontosak. Az 5. feladat bónusz feladat, 3 pontot ér. A végeredményeket nem kell kiszámolni, elég képlettel felírni. Normális eloszlás táblázat mellékelve.

1. Jelölje X az ötös lottón kihúzott, növekvő nagyság szerint alulról második, Y pedig a felülről második számot. Határozza meg (X, Y) lehetséges értékeit a síkon és klasszikus képlet segítségével adja meg ezeken az együttes eloszlást.

2. Egy nagy üzemcsarnokban 64 hasonló gép dolgozik, amelyek egyenként átlagosan 50K zajegységgel járulnak hozzá a keletkezett zajhoz - a zaj szórása gépenként 20K. A keletkezett zaj akkor ártalmas az egészségre, ha meghaladja a 3250K-t. Becsülje normális eloszlás segítségével az egészségre ártalmas zajszint elérésének valószínűségét, ha feltesszük, hogy a gépek zajai összegződnek! (modellezze a feladatot és indokoljon)

3. Juci és Jolán 7h és 7.30 között szoktak érkezni a bevásárláshoz ugyanabba a kis üzletbe, egyenletes eloszlás szerint, egymástól függetlenül. Mi a valószínűsége annak, hogy az üzletben elkerülik egymást, ha mindkettőjük vásárlása 10 percig tart?

4. Rövid időn belül 100 mérést végeznek a levegőre egy helyen, egy adott káros gáz mennyiségére nézve. A gáz mennyiségének az átlagára kíváncsiak és ezt a 100 mérés átlagával becsülik. Milyen pontosságot tud a becslésre garantálni 90% biztonsággal, ha a gáz mennyisége normális eloszlású, 0,2 szórással?

5. (Bónusz feladat) Szimulálja egy Excel utasítás segítségével a 3. feladatbeli érkezéseket, kiírva azt, hogy a találkozás létrejött-e vagy sem!

Megoldások

1. (X, Y) lehetséges értékei: $2 \leq X \leq 87, X + 2 \leq Y \leq 89$

$$\text{Az eloszlás: } P(X = i, Y = j) = \frac{(i-1)(j-1-i)(90-j)}{\binom{90}{5}}.$$

2. $P(X_1 + X_2 + \dots + X_{64} > 3250) = ?$, ahol az X_i -k az egyes gépek hozzájárulásai a kialakult zajhoz.

Az $Y = X_1 + X_2 + \dots + X_{64}$ valószínűségi változó a C.H.T. feltételei teljesülésének értelmében közel $N(m, \sigma)$ eloszlásúnak tekinthető.

$$m = 64 \cdot 50 = 3200, \sigma = \sqrt{64} \cdot 20 = 160.$$

A kérdéses vsz. visszavezetése sztandard normális eloszlásra, standardizálással: $1 - \Phi\left(\frac{3250-3200}{160}\right) = 1 - \Phi\left(\frac{5}{16}\right)$,

ahol táblázatból $\Phi(\frac{5}{16}) \simeq 0,618$, ezért a kért érték vsz. kb. 0,382
Megj. A normális eloszlás használatát indokolni kellett!

3. Jelölje X és Y a két érkezési időt és tegyük fel, hogy $0 \leq X, Y \leq 30$.
Annak feltétele, hogy elkerülik egymást $|X - Y| > 10$. A szimmetria miatt,
szorítkozhatunk az $X > Y$ esetre, ekkor a feltétel: $X - Y > 10$.

Modellezzük az érkezési időpontokat a síkon. A számunkra kedvező (x, y)
időpontokat ekkor a $0 \leq x, y \leq 30$, az $x > y$ és az $x - y > 10$ tartományok
metszetei reprezentálják, azaz a $0 \leq x, y \leq 30$, $x - 10 > y$ háromszög pontjai.

Mivel az érkezési időpontok függetlenek és egyenletes eloszlásúak, ezért a
feladat a "geometriai feladat" esete, azaz, számolhatunk normált területtel, azaz
2 dimenziós egyenletes eloszlással.

Most a számunkra kedvező pontok tartományának területe $\frac{20^2}{2}$, a teljes
terület $\frac{30^2}{2}$, hányadosuk a kért valószínűség, azaz $\frac{4}{9}$.

Megj. A teljes megoldáshoz szükséges indoklások: miért jogos területtel
számolni és hogyan alakul ki a kedvező pontokat reprezentáló tartomány. A
helyes ábra kívánatos, de nem elegendő.

4. Teljesülnek az elméleti átlagra vonatkozó tanult becslés

$$P(\bar{x} - u_p \frac{\sigma}{\sqrt{n}} \leq m \leq \bar{x} + u_p \frac{\sigma}{\sqrt{n}}) = 2\Phi(u_p) - 1$$

feltételei (pl. a káros gáz mennyisége normális eloszlású).

Itt $u_p \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$ a becslés pontossága, ahol $\sigma = 0,2$ és $n = 100$, valamint u_p -re,
 $2\Phi(u_p) - 1 = 0,9$ (a szignifikancia szint). Innen $\Phi(u_p) = 0,95$ ahonnan
táblázat használatával $u_p \simeq 1,65$.

Tehát a garantált pontosság kb. 0,0165

Megj. Hivatkozni kellett a tanult fenti becslésre és utalni arra, hogy feltételei
teljesülnek.

5. HA(ABS(30*VÉL()-30*VÉL())>10;1;0)

Megj. A RANDBETWEEN utasítás használata a VEL() helyett itt nem
kielégítő, mivel kimenetelei egész számok.